

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Ert ärendenummer: Ju2018/03507/L5

Remissyttrande från Unizon

Vissa frågor om barnpornografibrottet och om avskaffad preskription för allvarliga brott mot barn (Ds 2018:23)

Unizon är ett riksförbund som samlar omkring 140 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer samt andra idéburna stödorganisationer. Unizon, tillsammans med sina medlemsjourer, arbetar med stöd, skydd, prevention och påverkan utifrån en kunskap om våld, genus och makt. Medlemmarna är förbundets förankring i verkligheten och i vardagen. Genom att vara en unison röst för jourerna kan vi hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn att bli hörda. Tillsammans arbetar vi för ett jämställt samhälle fritt från våld och sexuella övergrepp.

Till Unizons vision, som utgår från idén om alla människors lika värde – om kvinnors och mäns jämställdhet och lika rättigheter att leva i värdighet och frihet, hör att hävda ett ansvar för människor i utsatta situationer. Det särskilda ansvar som Unizon tar och uppmanar det offentliga samhället att ta, gäller kvinnor och tjejer i alla åldrar som utsätts för våld, hot och förtryck, eller som riskerar att utsättas för någon form av övergrepp vare sig det sker offline eller online.

Unizon delar ECPAT och andra barnrättsorganisationers oro över den ökade produktion och tillgänglighet av övergreppsmaterial som dessutom blir allt grövre även mot mycket små barn. Skrämmande fakta som kräver skyndsamma åtgärder och starkare straffrättsligt skydd för de barn som utsätts eller riskerar att utsättas för dokumenterade övergrepp.

Unizon har beretts tillfälle, vilket vi är tacksamma för, att yttra sig över promemorian *Vissa frågor om barnpornografibrott och om avskaffad preskription för allvarliga brott mot barn (Ds 2018:23)*, och vill utifrån sitt uppdrag lämna följande yttrande.

Barnpornografibrottets placering i brottsbalken

Som dagens lagstiftning är utformad har barn som utsätts för dokumenterade sexuella övergrepp svårt att få sina rättigheter tillgodosedda. Unizon styrker därför författningsförslaget att barnpornografibrottet ska placeras i 6 kap brottsbalken, istället för i nuvarande 16 kap. Straffbestämmelsen gällande brottet har dubbla skyddsintressen; dels det enskilda avbildade barnet dels barn i allmänhet. Som det påpekas i promemorian finns det ingen motsättning mellan skyddsintressen om straffbestämmelserna flyttas utan det dubbla skyddsintresset kommer att bestå i 6 kap (se Ds 2018:23, s. 88). För barnet och för samhället skulle en placering bland övriga sexualbrott tydligt markera allvaret i brottet och den kränkning som gärningen medför för det avbildade barnet, då det i första hand anses som ett brott mot person och inte ett brott mot staten.

Med tanke på den psykologiska skada som dokumenterade sexuella övergrepp har mot barn finns det ett stort behov av att klargöra och stärka barnets ställning som ett rättsligt subjekt med egna rättigheter, även för de barn som inte är identifierade. Att flytta straffbestämmelserna till 6 kap skulle tillförsäkra barnet bättre möjligheter att betraktas som målsägande i en rättsprocess, med starkare rätt till målsägandebiträde och ökade möjligheter

till stöd, information och skadestånd. Brottet kan även i vissa fall komma att omfattas av skyndsamhetskravet.

Unizon har förståelse för promemorians ställningstagande och de avvägningar som gjorts kring förhållandet risk-nytta när det gäller barnpornografibrottets placering i brottsbalken, men anser att det avbildade barnets personliga och sexuella integritet alltid måste väga tyngre än utredningsresurser (förbättrade arbetsmetoder och ny teknik som artificiell intelligens kan kanske hjälpa till att hålla kostnaderna nere). Konsekvenserna av att brottet alltjämt finns i 16 kap är att barnet i de allra flesta fall inte får ställning som målsägande under förundersökningen eller i en eventuell efterföljande rättegång.

Unizon har inga övriga synpunkter på den förslagna lagtekniska lösningen.

En skärpt syn på grovt barnpornografibrott

Ett förändrat skuldrekvisit för barnpornografibrottet. Unizon välkomnar och tillstyrker förslaget om ett förändrat skuldrekvisit som möjliggör att ”den som skildrar barn i pornografisk bild ska kunna straffas även om denne inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den personen som skildrats är under 18 år” (Ds 2018:23, s. 99).

Ökad fokus på kränkning av barnen vid grovt pornografibrott. Unizon ser positivt på promemorians förslag att ordningsföljden ändras för att tydliggöra de omständigheter som avgör om ett barnpornografibrott klassificeras som grovt och tillstyrker därmed förslaget.

Höjt minimumstraff för grovt barnpornografibrott. Unizon tillstyrker promemorians förslag att höja straffminimum från sex månader till nio månader, men vill tillägga att denna höjning är att betrakta som marginell och återspeglar inte allvaret i brottet. I relation till detta vill Unizon framhålla att böter inte ska kunna bli en påföljd av ett barnpornografibrott. Det är alltid ett allvarligt brott som ska leda till mer ingripande åtgärder.

Brottsbeteckning

Unizon anser att brottsbeteckningen ”barnpornografi” döljer brottets allvarlighetsgrad och offrets utsatthet, och avstyrker därmed bedömningen att behålla brottsrubriceringen. Bakom varje barnpornografisk framställning finns det minst ett barn som har utsatts för ett sexuellt övergrepp. Ett övergrepp som dessutom har dokumenterats och kan spridas vidare. En unik och uppmärksammas hovrättsdom¹ om nätvåldtäkter i april 2018 fastslog att den sexuella kränkningen för barnet kan vara lika allvarlig online som offline. Unizon vill här understryka att ett sexuellt övergrepp mot barn på Internet är ett sexuellt övergrepp mot barn – som dessutom kan pågå i flera år då bilderna/filmerna ofta sprids och cirkulerar runt bland förövare på Internet - och det är viktigt att kalla brottet för dess rätta namn. Unizon delar ECPATs förslag på benämning: *dokumenterade sexuella övergrepp mot barn* eller *övergreppsmaterial*.

Preskription av brott mot barn

Unizon tillstyrker promemorians förslag om en avskaffad preskription vid vissa sexualbrott mot barn och könstympningsbrott. Unizon anser även att det finns även starka skäl att överväga att avskaffa preskription gällande grovt barnpornografibrott. Studier visar att de psykologiska skadorna hos barn av själva vetskapen av att bilder på dem i en sexuellt utsatt situation finns dokumenterade och cirkulerar på Internet, kan vara lika stora som de skador som kommer av ett handgripligt sexuellt övergrepp (se Ds 2018:23, s. 154).

---

¹ Svea hovrätts dom 16 april 2018 i mål B 11734–17.

Övriga kommentarer

Unizon anser att den redan existerande lagstiftningen beträffande skydd (och stöd) för barn och unga ska appliceras på sexuella skildringar där vuxna uppträder som barn, s.k. anspelningspornografi, och att pornografiska bilder/filmer av en person som förefaller att vara ett barn ska vara olagligt. Unizon anser vidare att det ska vara olagligt att tillhandahålla och inte reglera pornografiskt material till barn. Allt detta är ett led för att bekämpa sexuella övergrepp av barn och barnpornografi.

Stockholm 2018-10-01

Olga Persson, generalsekreterare, Unizon

Tanja Hillberg, verksamhetsutvecklare Barnfrid, Unizon